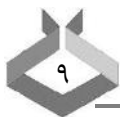

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۵
فصل اول: تعاریف و مفاهیم نظری.....	۱۷
بخش اول: تعاریف و مفاهیم تجاری بین‌المللی.....	۱۹
گفتار اول: حقوق تجارت بین الملل.....	۱۹
گفتار دوم: حقوق بازرگانی بین‌المللی.....	۲۰
گفتار سوم: حقوق اقتصادی بین‌المللی.....	۲۱
گفتار چهارم: حقوق بازرگانی فراملی.....	۲۲
گفتار پنجم: حقوق کسب و کار بین‌المللی.....	۲۴
گفتار ششم: حقوق معاملات بین‌المللی.....	۲۵
بخش دوم: سازمان تجارت جهانی (WTO).....	۲۷
گفتار اول: گات تا سازمان تجارت جهانی.....	۲۷
گفتار دوم: اصول حاکم بر سازمان تجارت جهانی.....	۲۹
بند اول: تضمین آزادی تجاری بین اعضا.....	۲۹
بند دوم: کاهش تعرفه گمرکی.....	۳۱
بند سوم: القای کلیه تبعیض‌های تجاری.....	۳۲
بند چهارم: شفافیت بخشیدن.....	۳۲
بند پنجم: توسعه اقتصادی.....	۳۳
گفتار سوم: اهداف سازمان تجارت جهانی.....	۳۵
گفتار چهارم: مهم‌ترین موافقت‌نامه‌های سازمان تجارت جهانی.....	۳۷
بند اول: موافقتنامه تأسیس سازمان تجارت جهانی.....	۳۷
بند دوم: موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت ۱۹۹۴ (گات).....	۳۹
بند سوم: موافقت‌نامه عمومی راجع به تجارت خدمات.....	۴۱

- بند چهارم: تفاهم نامه راجع به قواعد و رویه‌های حاکم بر حل اختلافات..... ۴۳
- بند پنجم: موافقت نامه راجع حقوق مالکیت فکری مرتبط با تجارت..... ۴۶
- بند ششم: موافقت نامه راجع به اقدامات سرمایه گذاری مرتبط با تجارت..... ۴۹
- بند هفتم: موافقت نامه ضد دامپینگ ۵۰
- بند هشتم: موافقت نامه موانع فنی فرا راه تجارت..... ۵۳
- گفتار پنجم: ارکان سازمان تجارت جهانی ۵۶
- بند اول: کنفرانس وزیران..... ۵۶
- بند دوم: شورای عمومی ۵۷
- بند سوم: شورای ناظر ۵۸
- بند چهارم: کمیته‌های تخصصی و فرعی..... ۵۸
- بند پنجم: دبیرخانه ۵۹
- گفتار ششم: چگونگی الحاق به سازمان تجارت جهانی ۵۹
- بند اول: پر کردن فرم تقاضانامه و ارسال آن به دبیرخانه سازمان ۵۹
- بند دوم: تشکیل کار گروه ۶۰
- بند سوم: تهیه یادداشت مربوط به تدابیر و سیاست‌های تجاری خارجی متقاضی ۶۰
- بند چهارم: پاسخگویی به سؤالات مطرح شده توسط اعضاء..... ۶۱
- بند پنجم: تشکیل جلسات بررسی ۶۱
- بند ششم: مذاکرات چند جانبه و دو جانبه با کشورهای اصلی و مهم تجاری ۶۱
- بند هفتم: رأی گیری ۶۲
- بند هشتم: تنظیم پروتکل الحاقی ۶۲
- بخش سوم: تعاریف صنایع و معادن** ۶۳
- گفتار اول: صنایع ۶۳
- بند اول: تاریخچه صنعت ۶۳
- بند دوم: تعریف صنعت ۶۴
- بند سوم: گروه‌های وابسته به صنعت ۶۴
- بند چهارم: تقسیم بندی صنایع ۶۵
- ۱- صنایع مادر ۶۵

۶۵.....	۲- صنایع سنگین
۶۵.....	۳- صنایع سبک
۶۶.....	۴- صنایع متمرکز
۶۶.....	۵- صنایع محلی
۶۶.....	گفتار دوم: معادن
۶۶.....	بند اول: تاریخچه
۶۸.....	بند دوم: تعریف معدن
۶۸.....	بند سوم: انواع معدن
۶۹.....	۱- معدن سطحی
۶۹.....	۲- معدن زیرزمینی
۷۱.....	بند چهارم: سازمان‌های وابسته به صنایع و معادن
۷۱.....	بند پنجم: قوانین وابسته به صنایع و معادن

فصل دوم: صنایع کوچک و متوسط و نقش آنها در توسعه اقتصادی ۷۳.....

۷۵.....	گفتار اول: مقدمه
۷۵.....	گفتار دوم: اهداف اقتصادی در صنایع کوچک و متوسط
۷۶.....	گفتار سوم: تعاریف
۷۶.....	بند اول: تعریف صنایع کوچک
۷۷.....	بند دوم: تعریف سازمان صنایع کوچک و متوسط
۷۸.....	بند سوم: منشاء شکل‌گیری بنگاه‌های کوچک و متوسط
۷۸.....	گفتار چهارم: جایگاه شرکت‌های کوچک و متوسط در توسعه اقتصادی کشور
۷۸.....	بند اول: تعیین اندازه‌ها و مشخصات بنگاه‌های کوچک و متوسط
۷۸.....	بند دوم: نقش بانک مرکزی و دیگر بانک‌ها در تأمین مالی بنگاه‌های کوچک و متوسط
۷۹.....	
۸۱.....	بند سوم: نقش کار آفرینی در توسعه صنایع کوچک و متوسط
۸۱.....	گفتار پنجم: مطالعه تطبیقی کشورهای موفق در زمینه‌های کوچک و متوسط
۸۲.....	گفتار ششم: مهم‌ترین نظریه‌های توسعه اقتصادی

- ۱۴..... گفتار هفتم: مقایسه صنایع کوچک با صنایع بزرگ
- ۱۴..... گفتار هشتم: قدرت رقابت پذیری صنایع کوچک و بزرگ در ایران
- ۱۶..... گفتار نهم: نهادهای حمایت کننده صنایع کوچک و متوسط
- ۱۷..... گفتار دهم: نقش و جایگاه صنایع کوچک و متوسط
- ۱۷..... بند اول: نقش صنایع کوچک در صنعتی شدن
- ۱۸..... بند دوم: نقش صنایع کوچک در نوآوری
- ۱۹..... بند سوم: نقش صنایع کوچک در اشتغال زایی
- ۱۹..... گفتار یازدهم: محدودیت‌های صنایع کوچک و متوسط
- ۹۰..... بند اول: عدم رقابت پذیری در مبحث مقیاس تولید
- ۹۰..... بند دوم: کسب تجربه
- ۹۱..... بند سوم: توانایی تحقیق و توسعه
- ۹۱..... گفتار دوازدهم: موانع موجود در صنایع کوچک و متوسط
- ۹۱..... بند اول: موانع موجود در بازار
- ۹۲..... بند دوم: موانع موجود مالی
- ۹۳..... بند سوم: موانع موجود حقوقی
- ۹۳..... گفتار سیزدهم: فرایند افزایشی صادرات کالا
- ۹۳..... بند اول: پیشرفته کردن دستگاهها و ابزار آلات تولیدی
- ۹۴..... بند دوم: بالا بردن ظرفیت‌های تولید از لحاظ کمی و کیفی
- ۹۴..... بند سوم: رعایت نمودن استانداردهای جهانی
- ۹۴..... بند چهارم: زیرساخت‌های صادرات
- ۹۶..... آثار الحاق به سازمان تجارت جهانی:

فصل سوم: سیاست‌های تعرفه‌ای و نقش آن در پیشرفت حوزه صنعت و معدن ۱۰۱.....

- ۱۰۳..... گفتار اول: مقدمه
- ۱۰۳..... گفتار دوم: سیاست گذاری در حوزه صنعت و معدن
- ۱۰۴..... بند اول: اصول سیاست گذاری در حوزه صنایع و معادن
- ۱۰۶..... بند دوم: پیشینه تاریخی توسعه‌ای ایران در بخش صنایع و معادن

گفتار سوم: سیاست‌های تعرفه‌ای و غیر تعرفه‌ای	۱۰۸
بند اول: نظام تعرفه‌ای	۱۰۸
بند دوم: موانع تعرفه‌ای	۱۰۸
۱- تعرفه:	۱۰۸
۲- نوع تعرفه:	۱۰۹
۳- قلمرو تعرفه‌ها:	۱۰۹
۴- میانگین ساده تعرفه‌ها:	۱۰۹
۵- پراستگی تعرفه‌ها:	۱۰۹
۶- پیک‌های تعرفه:	۱۰۹
۷- انحراف استاندارد:	۱۱۰
۸- پلکانی بودن تعرفه‌ها:	۱۱۰
۹- فواصل تعرفه‌ها:	۱۱۰
۱۰- عوارض غیر درصدی:	۱۱۰
بند سوم: موانع غیرتعرفه‌ای	۱۱۱
۱- موانع پیش روی تجارت	۱۱۲
۲- کالاهای مشمول اجرایی استاندارد اجباری	۱۱۲
۳- قانون مقررات صادرات و واردات	۱۱۳
۴- کالاهای مشمول ممنوعیت ورود برخی از محصولات خانگی	۱۱۵
۵- فهرست مواد شیمیایی قابل کاربرد در ساخت سلاح‌های شیمیایی	۱۱۵
۶- رویه‌های صدور مجوز	۱۱۶
۷- سهمیه بندی و ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های مقداری	۱۱۷
۸- بازرسی پیش از حمل	۱۱۸
۹- تشریفات گمرکی	۱۱۸
بند چهارم: موانع شبه تعرفه‌ای	۱۱۹
بند پنجم: انواع شبه تعرفه‌ها	۱۱۹
آثار الحاق به سازمان تجارت جهانی:	۱۲۱

فصل چهارم: نقش حمل و نقل دریایی و زیرساختهای آن در توسعه صنایع و معادن.....۱۲۵

- گفتار اول: مقدمه ۱۲۷
- گفتار دوم: تکامل فنی و تجاری حمل و نقل ۱۲۸
- گفتار سوم: توسعه تجاری و تثبیت قیمت‌ها ۱۲۹
- گفتار چهارم: ارزیابی حمل و نقل و توزیع فضای نیروی کار و رقابت ۱۳۰
- بند اول: نرخ‌های ارزان و منفعت عمومی ۱۳۰
- بند دوم: توسعه ترانزیت یا تجارت حمل و نقل عبوری ۱۳۱
- بند سوم: اهمیت سرمایه گذاری در حمل و نقل ۱۳۲
- گفتار پنجم: نقش و ساختار حمل و نقل دریایی ۱۳۳
- بند اول: تحولات حمل و نقل دریایی جهان ۱۳۴
- ۱- دوره قدیم: ۱۳۴
- ۲- دوره میانی: ۱۳۵
- ۳- دوره جدید: ۱۳۵
- بند دوم: حمل و نقل دریایی در ایران ۱۳۶
- ۱- تاریخچه: ۱۳۶
- ۲- جایگاه قانونی در بخش دریایی ۱۳۸
- ۳- جایگاه اقتصادی در بخش دریایی ۱۳۸
- بند سوم: موقعیت استراتژیک دریایی ایران ۱۳۹
- ۱- مسیرهای انتقال کالاهای اساسی جهان و آشنایی با کریدورهای آن ۱۴۰
- ۲- ساختار بازار حمل و نقل دریایی ۱۴۰
- ۳- موقعیت ایران در بازار جهانی حمل و نقل دریایی ۱۴۱
- گفتار هفتم: توسعه زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های موجود ۱۴۲
- بند اول: حمل و نقل به عنوان یک تقاضای مشتق ۱۴۲
- بند دوم: عوامل تعیین کننده تقاضای حمل و نقل ۱۴۳
- بند سوم: عوامل مؤثر تغییرات تقاضای حمل و نقل ۱۴۴
- بند چهارم: سرمایه‌گذاری حمل و نقل و توسعه اقتصادی ۱۴۵
- آثار الحاق به سازمان تجارت جهانی: ۱۴۸

نتیجه گیری: ۱۵۱

پیشنهادات: ۱۵۵

منابع و ماخذ: ۱۵۷

avabook.com

avabook.com

مقدمه

در ابتدا چند بیت مختصر از دیوان حضرت مولانا را در مورد مصداق مطالب زیر ارائه می‌دهیم:

چند صیادی سوی آن آبیگر
بر گذشتند و بدیدند آن ضمیر
پس شتابیدن تا دام آورند
ماهیان واقف شدند و هوشمند
آن که عاقل بود عزم راه کرد
عزم راه مشکل ناخوانده کرد

جامعه بشر امروزی دو انقلاب بزرگ کشاورزی و صنعتی شدن را پشت سر نهاده که با یک نگاه اجمالی میتوان هم آبادانی و هم ویرانی را در آن مشاهده نمود و اما عصر امروز که عصر ارتباطات و الکترونیک نامیده شده، گسترش علوم و فنون ارتباطی سیاست‌های آزاد تجاری، انتقال مجازی پول و سایر مسائلی که وجود دارد. حاصل این رویدادها چیزی جز فرآیند سازمان تجارت جهانی نبوده است که اعضای متقاضی الحاق به این سازمان ملزم به تعهداتی شده‌اند که در قبال این تعهدات امتیازاتی را نیز دریافت خواهند کرد و بدون هیچ تعاملی باید قبول داشت که همسو و همگام شدن با این فرآیند نیاز به تفکر و تعقل بسیار دارد تا در اگو سیستم این مجموعه دچار آسیب نشویم و باید اذعان داشت که امروزه گسترش علوم ارتباطات و فناوری سیاست‌های آزاد تجاری همه را درهم تنیده است.

این امر هم خود دارای معایب و مزایایی می‌باشد، حال با توجه به تجربه موارد گذشته باید بگوییم که جهانی شدن فرصت است؟ چالش است؟ جوامع از کدام بعد آن متضررند یا منتفع؟ در نتیجه این

مطلب هویداست که باید به دور از هرگونه احساساتی قدم برداشتن در حوزه تجارت و اقتصاد جهانی با یک نگرش متکی بر عقل سلیم و سرمایه گذاری دقیق و بایک چشم انداز چند ساله به فکر گسترش منافع مادی و اقتصادی خود باشیم، کشور ایران دارای معادن و منابع بسیار زیاد طبیعی و خدادادی می باشد و از لحاظ موقعیت جغرافیایی و استراتژیک هم که در جایگاه مهمی قرار دارد، دارای وسعت زیاد و مناسبی هم می باشد، جمعیت جوان و فعال هم که در حد مناسب دارد بنابراین گزاف نخواهد بود که اگر بخواهیم به یک ابر قدرت اقتصادی تبدیل شویم فقط یک قدم فاصله داریم و آن هم چیزی جز اراده و پشتکار نیست در حوزه صنعت و معدن و با توسعه صادرات محصولات غیر نفتی و ایجاد رقابت در سطح تولیدات در زمینه کمی و کیفی و عدم خام فروشی منابع معدنی چیزی که امروزه شاهد رشد چشمگیر آن هستیم.

البته شایان ذکر است که مدیریت درون گرای امروزی و بورکراسی امور اداری، عدم توجه به توانایی و تفکرات جوانان این مرز و بوم، مشخص نبودن اهداف این جوانان و عدم برنامه ریزی برای آینده این افراد در فردایی دگر موجبات فراهم شدن مشکلات عدیده ای خواهد شد و درضمن این که میهن عزیزمان دائما در حال تعدی و تجاوز قرار گرفتن از بعدهای مختلف اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی است که این خود مانند یک بیماری است و سردمداران و مدیران ارشد کشور را با خود مشغول نموده است، که انشا.. بتوانیم با حاکمیت مقتدر و مدیریت جهادی و سایر منابع و همچنین صنایع و معادنی که در کشور موجود است گامی استوار در زمینه صنعت و معدن و تجارت برداریم و شاهد رشد و شکوفایی باشیم و در پیشگاه ایزد منان و نسل های آینده و امروزی شرمند نباشیم.

لذا برای بهتر روشن شدن این مسئله و سایر شبهات دیگری که در این حوزه نهفته است باید به فصول و تقسیم بندی های این پروسه نظر شما را جلب نمایم که شاید بتواند اندکی از ابهامات و شائبه ای که در ذهن خواننده صورت گرفته جواب دهیم.

فصل اول:

تعاریف و مفاهیم نظری

avabook.com

بخش اول: تعاریف و مفاهیم تجاری بین‌المللی

گفتار اول: حقوق تجارت بین‌الملل^۱

بر اساس گزارش سال ۱۹۶۶ دبیر کل سازمان ملل متحد حقوق تجارت بین‌الملل به مجموعه‌ای از قواعد و مقرراتی گفته می‌شود که روابط تجاری از محدوده مرزها فراتر رفته و خارج از حیطه داخل می‌باشد. و می‌توان استنباط کرد که حقوق تجارت بین‌الملل جنبه خصوصی دارد و شامل جنبه‌های عمومی نمی‌شود و از سال ۱۹۶۶ تا کنون حقوق تجارت بین‌الملل در برخی موارد به معنای عام به کار گرفته شده که به حقوق بازرگانی جهانی دیگر تعبیر می‌شود.

به طوری که در بیشتر نوشته‌های حقوقی که در سه دهه گذشته منتشر شده است عبارت "حقوق تجارت بین‌الملل" در معنای عام‌تری بکار رفته و معنای آن به "حقوق بازرگانی جهانی" نزدیک شده است.^۲ ضمناً، حقوق تجارت بین‌الملل به مجموعه قواعد و مقرراتی اطلاق می‌شود که حاکم بر آن دسته از روابط بازرگانی است که در عین حال که دارای ماهیت حقوق خصوصی است به کشورهای گوناگون مربوط می‌باشد. بر طبق این تعریف می‌توان مباحث اصلی این رشته را به شرح زیر بیان نمود:

خرید و فروش جهانی کالا، اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه‌های جهانی، امور مربوط بیمه‌ها، حمل و نقل‌ها که شامل حمل کالا از طریق زمینی، هوایی، دریایی و مرکب، همچنین مالکیت‌های فکری در این حوزه و داوری تجاری جهانی، صادرات و واردات و امور گمرکی حقوق انتقال فناوری‌های نوین و سایر مواردی که در این حوزه وجود دارد که به دلیل گستردگی از بیان آن خودداری می‌نماییم.

^۱ - International Trade Law

^۲ - شیروی، عبدالحسین، حقوق تجارت بین‌الملل، انتشارات سمت، چاپ ششم، ۱۳۹۲، ص ۲۱.

گفتار دوم: حقوق بازرگانی بین‌المللی^۱

باید از دید گاه کلی این مطلب را اظهار کنیم که حقوق بازرگانی دارای دو جنبه خصوصی و عمومی است. جنبه خصوصی حقوق بازرگانی به دلیل فروش کالاها، مجوزهای بهره برداری، نمایندگی‌ها، شیوه‌های حمل و نقل، پرداخت، حل و فصل اختلافات و... را شامل می‌شود. اما جنبه عمومی حقوق بازرگانی که عمدتاً به مسائل حقوق تجارت بین الملل مربوط می‌شود شامل تجارت کالا و خدمات، مبارزه با انحصار، کنترل ورود و خروج ارز را شامل می‌شود. باید این مطلب را هم یادآور شویم، عواملی که باعث رشد و سوق دادن به سوی بازرگانی جهانی می‌شود بر اساس منافع آن می‌باشد که هم مزایا و هم معایب بسیاری در درون خود به صورت آشکار و نهان در بر دارد.

بهرتر است در این جا چند مساله که باعث رشد تجارت جهانی و وابستگی آن به بازرگانی تجارت بین الملل شده است را مختصراً بیان کنیم از جمله: تأثیر سیاست بر اقتصاد و پیامدهای مثبت و منفی آن، افزایش رقابت‌های جهانی، افزایش صادرات و واردات کالا و سایر موارد...، اما در مسائل بازرگانی جهانی باید نکات بسیار ویژه و چشمگیری را رعایت نمود از جمله: استاندارد کالاها، نوع بسته بندی کالاها، هزینه‌های جانبی کالاها، قیمت تمام شده کالاها، جنبه‌های حقوقی کالاها، تعهدات فروشنده و خریدار و سایر مسائل دیگر که در این حوزه وجود دارد.

این عوامل باعث شد که از قرن نوزدهم دیدگاهها و نظریه‌های بسیاری در مورد اقتصاد و بازرگانی و تجارت اعلام شود از جمله دیدگاه مارکس، لیبرال‌ها و ده‌ها نفر دیگر که پرداختن به این نظرات از حوصله این بحث خارج است. در این جا می‌توان از کنوانسیون‌ها و معاهدات‌ها و عرف‌ها و رویه‌هایی را ذکر کنیم که از پیوستگی و درهم آمیختگی بازرگانی جهانی و تجارت جهانی به وجود آمدند:

¹ -International Commercial Law

کنوانسیون بیع جهانی کالا که در زمینه قراردادهای جهانی می‌باشد، موافقت نامه‌های سازمان تجارت جهانی، کلیه مقررات مانند اینکوترمز، رویه‌هایی در بیمه حمل و نقل و همچنین روش‌های حل و فصل اختلافات و سایر مواردی که در این حوزه‌ها وجود دارد. در نتیجه حقوق بازرگانی جهانی به مجموعه‌ای از قواعد حقوقی و معاهدات و کنوانسیون‌های جهانی، مقررات داخلی و عرف‌ها و رویه‌های بازرگانی اطلاق می‌شود که روابط بازرگانی جهانی را تنظیم می‌کند.^۱

گفتار سوم: حقوق اقتصادی بین‌المللی^۲

در ابتدا به مفهوم خود اقتصاد باید پردازیم، خود اقتصاد به دو بخش اقتصاد کلان و اقتصاد خرد تقسیم می‌شود. البته می‌توان گفت شاید هیچ‌گونه اختلاف اساسی میان اقتصاد خرد و کلان نباشد زیرا کلاً اقتصاد همان مجموعه بازارها می‌باشد. وقتی به چنین تعاریف ریز و مهم می‌رسیم می‌توانیم به حوزه کسب و کار پردازیم، به محصولات داخلی چه خالص و چه ناخالص ملی، در علم اقتصاد موجودیت تورم، بیکاری، عرضه و تقاضا، شاخص‌های قیمت، معنا پیدا می‌کند و با یک نگرش مثبت و یک رشد مثبت و رشد منفی در رشته‌های خاص علم اقتصاد می‌توانیم وارد بحث اقتصاد جهانی شویم. به دلیل این که در اقتصاد جهانی بحث اقتصاد کلان و تجارت و جریان سرمایه مطرح می‌باشد، که لازمه این بحث پرداختن به زیر ساخت‌ها در تراز پرداخت‌ها و نظام‌های ارزی و همچنین تعادل بازار و دیگر مسائل ضروری را مطرح می‌نماید.

در نتیجه با این تعاریف مشخص نمودیم که علم اقتصاد زاینده تفکرات انسان و حاصل یک زندگی اجتماعی است. هر چه انسانها مدرن‌تر باشند یا پیشرفته‌تر علوم وابسته در این زمینه مقتدرتر و واقع‌گرا تر می‌باشد و حقوقی که بر این علوم و سایر علوم دیگر مترتب است با ثبات و مستحکم تر است. بدین ترتیب با اقتصادی شدن جوامع از قرن نوزدهم افراد بسیار مهمی نظریه‌هایی را ابداع کرده و از حقوق انسانها و خود دفاع نمودند که از جمله می‌توان به

^۱ - عبدالحسین شیروی، منبع پیشین، ص ۲۲.

^۲ - International Economic Law